

Theravāda
Phật Giáo Nguyên Thủy

VI DIỆU PHÁP CƠ BẢN

Tỳ Khuru Chánh Minh
Biên soạn

KỆ TỤNG TRƯỚC KHI HỌC

Arahaṃ sammā sambuddho bhagavā buddhaṃ bhagavantam abhivādemi.

Svākkhāto bhagavatā dhammo dhammaṃ namassāmi.

Suppatipanno bhagavāto sāvakaśaṅgho saṅghaṃ namāmi.

Lokassa nāthaṃ varamuttamāhaṃ Buddhañ ca Dhammañ ca panāmāmi
Saṅghaṃ.

BÀI 1:**1/- Hỏi: Nói rõ ý nghĩa chữ *abhidhamma*?**

Abhidhamma được phân tích thành **abhi + dhamma**; tiếp đầu ngữ **abhi** có nghĩa là cao tột, thù thắng.

Ngài Buddhaghosa (Phật Âm) trong sách Atthasālinī (Sớ Giải Bộ Pháp Tụ) giải thích Abhi có 2 nghĩa:

- Atireka: cao hơn, vượt trội.
- Visittha: vi diệu, phi thường, không thể so sánh...

Abhidhamma là pháp cao siêu, thù thắng tốt đẹp, được dịch là **Thắng pháp, Vi Diệu Pháp, Vô Tỷ Pháp**.

Abhidhamma còn là tên của pháp môn thù diệu được Đức Thế Tôn giảng thuyết tại cõi trời Đạo Lợi vào hạ thứ bảy để tế độ thiên tử Māyā là hậu thân của Hoàng hậu **Māyā**.

Abhidhamma có 7 bộ, gồm 42.000 pháp uẩn (dhammakkhanda).

Còn chữ **dhamma** từ ngữ căn **dhar** là gìn giữ, nâng đỡ.

Chữ **dhamma** mang các ý nghĩa sau đây:

- Giáo lý hay lời dạy của Đức Phật (Buddhabhāsita: Phật ngôn). Như câu nói: “*Pháp được Đức Thế Tôn khéo thuyết*”.

• Pháp là những gì có tính tốt đẹp nâng đỡ, như câu: “*Dhammo have rakkhati dhammacārim: Pháp hộ trì người hành pháp*”.

• Pháp là những gì có đặc tính công minh, không thiên vị, như pháp thiện cho quả vui, an lạc; pháp bất thiện cho quả khổ.

• Pháp là những gì có tự tính (sabhāva) riêng biệt, không lẫn lộn như: **Pháp thiện** (kusala dhamma), **pháp bất thiện** (akusaladhamma), **pháp vô ký** (abyākata dhamma).

• Pháp là những gì có *tướng trạng* (lakkhana) riêng như tròn, vuông, hữu hình, vô tướng...

2/- Hỏi: Nguyên nhân nào được gọi là *Abhidhamma* (Vi Diệu Pháp)?

Được gọi là **Abhidhamma** do sáu nhân:

1- Suy xét trọn bảy ngày đêm sau khi Ngài chứng đắc Quả Vô thượng Chánh đẳng giác, vào tuần lễ thứ tư.

2- Khi suy xét hay thuyết đến bộ này, hào quang sáu màu của Ngài chiếu sáng rực rỡ.

3- Trước khi thuyết Tạng **Abhidhamma**, Đức Phật dùng Song Thông lực để nhiếp phục ngoại đạo.

4- Thuyết Tạng **Abhidhamma** mới xứng đáng đền đáp công ơn của thân mẫu Ngài là Hoàng hậu **Māyā** (tiền thân của thiên tử Māyā).

5- Thuyết ròng rã trọn ba tháng (tính theo nhân loại) tại cung trời Tam thập tam (Tāvātimsa).

6- Chư Thiên đắc Đạo quả đến tám trăm triệu vị.